
Budsjettforslag for 2016

Bakgrunn

I tildelingsbrevet for 2014 ba Kunnskapsdepartementet institusjonene om å fremme forslag til budsjettsatsinger for 2016 innen 1.11.2014. Forslaget skal inneholde omtale av tiltak som foreslås utenfor eksisterende budsjettamme. Departementet bruker satsingsforslagene utenfor rammen som del av grunnlaget for arbeidet med statsbudsjettet for 2016.

Regjeringens langtidsplan for forskning og utdanning

I sin langtidsplan for forskning stadfester regjeringen målsettingen om at 3 prosent av BNP skal gå til forskning og utvikling innen 2030. Regjeringen viderefører at de offentlige bevilgningene til forskning skal økes til de utgjør 1 pst. av BNP (dvs. at resterende 2 pst. skal komme fra private kilder). Gitt dagens utsikter for fremtidig BNP-vekst, tar regjeringen sikte på at dette målet kan nås i perioden 2019-2020. Prioriteringen i langtidsplanen følges opp gjennom følgende tiltak:

- 500 nye rekrutteringsstillinger
- Øke bevilgningene til forskningsinfrastruktur med 400 millioner kroner
- Øke bevilgningene for å stimulere til deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont 2020, med 400 millioner kroner

Etter Universitetsledelsen oppfatning er det er svært gledelig at det kommer en egen langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Denne har potensial til å kunne bli et viktig verktøy for gjennomføring av forskningspolitikken. Samtidig signaliserer regjeringen en vilje til å øke avsetningen til rekrutteringsstillinger og infrastruktur, noe som i flere år har vært etterspurt fra institusjonene.

Universitetets forskningsresultater de siste årene viser at satsingen på kvalitet har gitt resultater i form av publikasjoner, doktorgrader, ERC-stipender og andre forskningsprosjekter av høy kvalitet. I den nye Langtidsplanen vil regjeringen stimulere til flere fremragende fagmiljøer. Slike miljøer finner vi i dag for eksempel på Bjerknessenteret, som trekkes frem som et verdensledende forskningsmiljø i Langtidsplanen og har gitt vesentlige bidrag til FNs klimapanel. Dette er et eksempel på hvordan ordningen med Sentre for fremragende forskning (SFF) og andre spissede virkemiddel fra KD har gjort det mulig å bygge opp og videreutvikle slike miljøer. Det er således positivt at det legges til rette for særskilte avsetninger for å fremme etablering av verdensledende miljøer, slik det også gjøres i framlegget til statsbudsjett for 2015.

UiB fremste strategiske grep for å utvikle flere fremragende forskningsmiljøer er å etablere kunnskapsklynger. Målet med klyngene er å etablere nye faglige tyngdepunkt og styrke allerede internasjonalt ledende fagmiljøer som forskningen på klima og på det marine. Her skal utdanningsinstitusjonene, instituttsektoren, samt kunnskapsintensivt og forskningstungt næringsliv møtes under samme tak for å utvikle talenter til fremtidens kunnskapsamfunn.

Universitetets prioriteringer 2016

I universitetets budsjett for 2015 prioriteres kvalitet i forskning og utdanning, prioriteringene foreslås fulgt opp av departementet i budsjettet for 2016. Det gjelder følgende tiltak:

- Nye studieplasser og rekrutteringsstillinger med klare samfunnsmessige behov
- Satsing på MNT, forskning og utdanning, med styrket basisbevilgning og utstyr
- Styrke budsjetttrammen ved Det juridiske fakultet
- Bevilgninger til nødvendig rehabilitering av universitetsbygninger

I sum legges det opp til å foreslå prioriterte tiltak tilsvarende 232 mill kroner utenfor budsjetttrammen for 2016.

Studieplasser

Innenfor utdanning er kvalitetssikring og dimensjonering av utdanningsprogrammene avgjørende for å sikre den forskningsbaserte utdanningen som kjennetegner forskningsuniversitetene. Å få til riktig dimensjonering har vært en viktig oppgave de siste årene. Studentopptaket er økt tilsvarende økningen som følger av tildeling av nye studieplasser fra Kunnskapsdepartementet. Det er ikke ønskelig å øke opptaksrammene utover tildelte studieplasser. Samtidig er det sentralt at UiB tilbyr utdanning som samfunnet etterspør. Universitetet er således positiv til å ta i mot nye fullfinansierte studieplasser, blant annet innenfor realfagene, helsefagene og oppbygging av et studietilbud i kinesisk.

Innenfor MNT- fagene er det ønskelig å løfte fram følgende områder med klare samfunnsmessige behov og potensiale for vekst: Profesjonsstudiet i fiskehelse, integrert master i energi og innenfor teknologirelatert utdanning. Det er viktig at studieplassene innenfor fiskehelse gis en ny finansieringskategori.

Det er behov for en økning i utdanningskapasiteten innenfor helsefag for å møte fremtidens helseutfordringer og innfri ambisjonene i samhandlingsreformen. Regjeringens uttalte ønske om økt satsning på rus, psykisk helsevern og bedre folkehelse er del av dette. Helsefagene ved UiB utgår fra sterke forskningsmiljø og er praksisnære utdanninger med høy samfunnsrelevans og svært god rekruttering. Det er kapasitet til å ta i mot flere fullfinansierte studieplasser innenfor medisin, farmasi, psykologi, logopedi og barnevern. En slik styrking av utdanningskapasiteten vil være viktig for å realisere utviklingen av helsecampus Årstadvollen og styrke samarbeidet mellom helsefag og profesjonsutdanningene ved UiB, HIB og i Vestlandsregionen

Både ved Høyskolen i Lillehammer, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder er det nå bachelorprogram i rettsvitenskap. Universitetet i Bergen samarbeider med disse institusjonene, og flere studenter vil søke seg til masterstudiet ved UiB fra disse studiene. I den forbindelse foreslås en opprettelse av nye studieplasser innenfor JUS- studiet.

Det anbefales å foreslå en styrking av studieplasser tilsvarende 7 mill. kroner i 2016 innenfor MNT- fagene, helsefag, jus og kinesisk.

UiB har inngått avtale om deltakelse i Media City Bergen, som blir realisert i 2017. Dette samarbeidet som omfatter sentrale medieaktører, TV2, NRK, BT, BA og Vizrt, vil gi spennende muligheter for kunnskapsutvikling, studietilbud, forskningsprosjekter, teknologi og innovasjon. Med skreddersydde lokaler, moderne teknisk infrastruktur og forpliktende samarbeid, er ambisjonen å bygge et ledende utdannings- og kunnskapsmiljø for moderne, digital medieproduksjon. UiB ønsker dialog om dette og om endrede studietilbud høsten 2017.

Rekrutteringsstillinger

Universitetet i Bergen er beredt til å styrke forskerutdanningen og forslaget om tildeling av flere stipendiat- og postdoktorstillinger, står fast.

I regjeringens forskningsmelding fra 2013, St. meld. 18 (2012–2013)) er det foreslått at det etableres en prøveordning med en kvote på inntil 300 innstegsstillinger. I behandlingen av Prop. 59 L (2013-2014) Endringer i universitets- og høyskoleloven ga Stortinget sin tilslutning til en endring i lovet som åpnet for en prøveordning med slike stillinger. Ordningen tar sikte på å lette rekrutteringen av talenter til toppforskningsmiljøene og institusjonene skal få nye muligheter og større fleksibilitet i rekrutteringspolitikken. Universitetet i Bergen er positiv til opprettelse av denne type stillinger, men mener det bør være en forutsetning at det følger lønnsmidler med stillingene.

MNT- satsing og vitenskapelig utstyr

UiB har satsset betydelig på MNT-fagene, gjennom rammestyrking, tildeling av stipendiater og postdoktorer og med sterk oppmerksomhet om infrastruktur gjennom bevilgninger til utstyr og opprustning av bygningsmassen. Satsingen ønskes forsterket i tråd med regjeringens forslag, gjennom tiltak utenfor rammen i budsjettet for 2016. Dette gjelder tiltak for bedre infrastruktur, studieplasser og styrket ramme.

Infrastruktur er viktig i konkurransen om rekruttering av studenter og ansatte. For å kunne hevde seg i den internasjonale forskningsfronten, samtidig som samfunnet tilføres etterspurt kompetanse, kreves det oppdatert og framtidrettet utstyr.

Konkurransenarenaen i Forskningsrådet er viktig for satsingen på storskala infrastruktur som har nasjonal betydning (Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur) og den foreslåtte økning i statsbudsjettet for 2015 er gledelig. Samtidig er det stort behov for finansiering av vitenskapelig utstyr innenfor institusjonenes budsjettammer.

Det anbefales å foreslå en styrking av budsjettammen på 50 mill. kroner for 2016 til å følge opp universitetets strategi og fortsette den langsiktige satsingen innenfor MNT med utstyr og styrking av studentenes læringsmiljø.

Det vises spesielt også til behovet for utstyr ved etablering av ny barneklipp (BUSP) ved Helse Bergen. I brev 19.12.11 ble dette påpekt overfor departementet. I forbindelse med nytt BUSP forsvinner arealer til universitetsformål i barneklippen som rives, og departementet har tidligere lagt til grunn at Helse Vest RHF stiller erstatningslokaler til rådighet for UiB (ref. brev 25.02.08.). Universitetets behov for vitenskapelig utstyr og annet brukertutstyr i erstatningslokalene vil være som ved nybygg. Det er estimert et behov på 20 mill. kroner til formålet. Det bes om at midlene stilles til rådighet for UiB i budsjettet for 2016.

Forskningsfartøy

Hav er et av hovedelementene i Regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024 (Meld. St. 7, 2014-2015), der tilgang til bygg og infrastruktur av topp kvalitet er et sentralt virkemiddel for å oppnå verdensledende fagmiljøer. Marin forskning har lenge vært et satsingsområde for UiB. Forskningsfartøyene og tilgang på tokttid representerer en kritisk viktig infrastruktur for den marine aktiviteten. Som eksempel kan nevnes Senter for geobiologi sine funn av dypmarine hydrotermale venter og de påfølgende studiene av arter og biomolekyler fra disse områdene. Klimaforskningen, det nye Senter for dypmarin forskning og Hjort- senteret vil også være avhengige av omfattende fartøytid.

I Strategiutvalget for marin forskning sitt forslag til ny marin strategi for UiB belyses behovet for utskifting av forskningsfartøyet Håkon Mosby (bygget 1980) innen få år. Dette fartøyet er innrettet mot geologi, geofysikk og marinbiologi, og med en begrenset kapasitet innen

fiskeriforskning. Båten skiller seg dermed fra de andre fartøyene i fartøysamarbeidet mellom UiB og Havforskningsinstituttet. Det viser seg nå at utskiftingen er langt mer prekær enn antatt, ettersom båten allerede nå er i en så dårlig forfatning at den ikke kan brukes til tokt med overnatting. Dette setter den marine virksomheten sterkt tilbake i vår evne til å gjennomføre forskningsprosjekter som inneholder toktvirksomhet. Mangel på et fartøy kan føre til at UiB ikke blir i stand til å oppfylle kontrakter med EU og andre finansieringskilder. Den kritiske situasjonen for forskningsfartøyene i Norge er også kommentert i *Riksrevisjonens undersøkelse om utnyttelse av infrastruktur til forskning i norske områder i Arktis* (Rapport 3:13 (2013-2014)). En ny Håkon Mosby vil være ett av svarene på kritikken fra Riksrevisjonen. Selv om dette fartøyet ikke skal være isgående, vil det liksom nåværende Håkon Mosby ha betydelige oppgaver i arktiske og polare farvann.

Universitetets forskningsfartøyer driftes av Havforskningsinstituttets rederi. Det er naturlig at det nye fartøyet eies og drives av Havforskningsinstituttet, selv om UiB vil være en viktig bruker. Ved ferdigstillingen av nye Doktor Fridtjof Nansen vil Havforskningsinstituttet ta hjem den gamle Dr. Fridtjof Nansen, som i dag seiler i havområdene utenfor Afrika og Sørøst-Asia på oppdrag fra FAO. I en mellomfase vil dette fartøyet kunne erstatte Håkon Mosby. Dette vil imidlertid kun være mulig i noen få år og behovet for erstatningsfartøy for Håkon Mosby må derfor tas på største alvor.

Juridisk utdanning

Studier basert på forskning og høy faglig kompetanse, er fundament for utdanningstilbudet ved universitetet. I tråd med universitetets strategi er satsing på kvalitet i utdanningen og styrking av forskningsbasert utdanning svært viktig.

I løpet av de siste årene er det gjort flere styrkinger av rammen for Det juridiske fakultet, ut fra en erkjennelse av at fakultetets basis er relativt lav. Fakultetet har fortsatt svært lav basisfinansiering, med stor andel av inntektene som resultatinntekter for utdanning og har et høyt antall studenter per vitenskapelig tilsatt. Den forskningsbaserte utdanningen i mastergraden bør styrkes i den forbindelse. Det vil være viktig, særlig sett i lys av endringene i bachelorutdanning innenfor juridiske fag, å styrke rammene ytterligere, med 10 mill. kroner utenfor rammen i 2016.

Det anbefales å foreslå å styrke basisfinansieringen ved Det juridiske fakultet med 10 mill. kroner utenfor rammen i budsjettet for 2016.

Bygg – jf. kapittel 1580 Statsbygg

Første fase (sørfløyen) av rehabiliteringen av universitetets monumentale museumsbygg finansieres over Statsbyggs budsjett. Prosjektet har totalramme på 340 mill. kroner. I tillegg er prosjektet tildelt utstyrsmidler på 58,8 mill. kroner i 2015. Prosjektet er planlagt ferdigstilt sommeren 2015.

Prosjektet for midt- og nordfløy har en kostnadsramme på 350 mill. kroner med planlagt byggstart i 2015 og ferdigstilling/nyåpning i løpet av 2018. Det er således svært skuffende at det ikke er funnet rom for oppstartbevilgning til dette prosjektet i forslaget til statsbudsjett 2015. Dette betyr at prosjektet må stoppes midt i rehabiliteringen uten å vite når vi kan starte opp igjen. Etter UiBs mening er det dårlig økonomi å etterlate dette prosjektet halvfinansiert. I tillegg medfører dette at museumssamlingene vil være stengt og utilgjengelig i flere år framover.

Byggeprosjekter finansiert gjennom Statsbygg gis også utstyrsmidler. For museumsbygningens midt- og nordfløy vil det være behov for utstyrsmidler til etablering av nye utstillinger. Utstillinger krever stor innsats før åpning og det bes derfor om at utstyrsmidler bevilges allerede i statsbudsjettet for 2016.

Andre byggeprosjekter

Universitetets store bygningsmasse inneholder også bygg som til tross for vedlikehold er tidsmessig utdatert og som derfor trenger omfattende rehabilitering. Dette gjelder Nygård skole, Realfagbygget, og Campus Årstadvollen. Dette er prosjekter som er så store og/eller så komplekse at de både økonomisk, kompetanse- og kapasitetsmessig går forbi de muligheter som finnes innenfor UiBs organisasjon og budsjetter. Samtidig er dette et generelt problem i sektoren. Det omtales noe upresist om vedlikeholdsetterslep, men handler ikke minst om at behovene endrer seg over tiårene. Dette medfører at en gang tidsmessige bygg må fornyes i en grad som kan sidestilles med nybygg. Etter UiBs oppfatning må det etableres en egen plan i sektoren for slike bygg.

I forslag til budsjett for 2016 ønsker UiB å fremme behovet for rehabilitering av følgende bygninger ved UiB:

- Nygård skole - Griegakademiet
- Realfagsbygget
- Campus Årstadvollen

Kjøpet av Nygårds skole ble foretatt for å sikre Griegakademiet egnede lokaler. Dette åpnet for at Griegakademiet skulle kunne samle sine miljøer og styrke fasilitetene for den utøvende delen av virksomheten.

Griegakademiet er et eksempel på et fagmiljø som også er en sentral kulturaktør i Bergen, ikke minst gjennom sitt samarbeid med Bergen Filharmoniske orkester og Festspillene. Universitetet som institusjon bidrar slik i fellesprosjekt med det øvrige kultur- og samfunnsliv for å synliggjøre og utvikle kulturlivet i Bergen og på Vestlandet. Bygget er derfor tenkt å gi rom for flere aktører. I arbeidet med rehabilitering av bygget bør det derfor være dialog med kommunale myndigheter og sentrale miljøer innenfor musikklivet i Bergen om hvordan Nygård skole kan omdannes til et «Musikkens hus» der forskere, studenter og utøvende musikere kan samles. En modernisering av bygget vil derfor bedre undervisningskvaliteten og legge bedre til rette for studiemiljø og forskning.

Med en foreløpig ramme på 560 mill. kroner og med prosjektets spesielle karakter – med en rekke spesialrom - er rehabilitering utenfor UiBs og eiendomsselskapenes kapasitet. I realiteten er det kun Statsbygg som er stand til å påta seg et så komplekst prosjekt i et vernet bygg.

Gjennomføring vil skje så snart bygget prioriteres av KD og Statsbygg.

Allegaten 41 - Realfagbygget

Bygget trenger en generell og større oppgradering for å være tjenlig for ansatte og studenter. Realfagbygget er et eksempel på at selv med normalt vedlikehold, vil tidens krav til slutt innhente forskningsbygg dersom en ikke gjør større moderniseringstiltak underveis. Oppgraderingen bør skje etappevis over en tidsbegrenset periode på 8 år der en fjerdedel av bygget tas over 2 år hver. Dette betyr at det er behov for avlastningslokaler i denne perioden for både ansatte og studenter. Noe areal som blir ledig fremover må derfor planlegges midlertidig disponert til dette formålet.

De tekniske installasjonene er fra byggeåret. Det er behov for å skifte ut varmeanlegg, ventilasjonsanlegg, vinduer og gjennomføre generelle oppgraderinger av fasader. Det er ikke

gjennomført noe skisseprosjekt for oppgradering, men basert på erfaringstall bør dette kunne gjennomføres for kostnader som vil ligge mellom 600 – 800 mill.

Ved å samle flere fagmiljø i Realfagsbygget åpnes det nye muligheter for å selge andre bygg og redusere universitetets samlede areal. Universitetet har gjort deler av rehabiliteringen av realfagsbygget med egne ressurser. Dette vil fortsette, men vil likevel ikke rekke til en full rehabilitering. For 2016 søkes det derfor om 40 mill. kroner utenfor universitetets budsjetttramme til rehabilitering av realfagsbygget.

Campus Årstadvollen

Kostnadsanslagene for rehabilitering av gammelt odontologibygget viser at det blir svært dyrt å gjennomføre. Dette er fordi byggets tilstand er av en slik karakter at nærmest alt må fornyes. Å rive bygget har også en kostnad, men åpner samtidig for et helt annet og mer fremtidsrettet bygg.

Gammelt odontologibygget gir dermed en unik mulighet til å tenke nytt og helhetlig for bygningsmassen på Årstadvollen. Det er ønskelig med en samling av allmennmedisinske og kliniske fagmiljøer på Årstadvollen for blant annet å utnytte mulighetene og styrke UiBs og Bergens posisjon innenfor den nye nasjonale forsknings- og innovasjonsstrategien for helse- og omsorgssektoren «HelseOmsorg 21». Årstadvollen er det eneste området med utbyggingsmuligheter for en større helhetlig satsing med nærhet resten av de helsefagmiljøene i Bergen.

Det medisinsk-odontologiske fakultet og Det psykologiske fakultet har i dag samarbeid med en rekke forskningspartnere som er interessert i fortsatt å være samlokalisert med UiB på Årstadvollen, slik som Folkehelseinstituttet og Uni Helse. Nye aktører har meldt sin interesse for samarbeid og som leietakere. Blant annet har Bergen kommune, Helse Bergen og BTO signalisert interesse for å etablere aktiviteter i nybygg på Årstadvollen. En slik satsing vil ha stor verdi for realisering av samhandlingsreformen. Gjennom en ny Helsecampus kan Bergen bli en foregangsarena for satsing på forebyggende helse, forskning i kommunehelse og kompetanseutvikling i primærhelsetjenesten. Satsingen vil også skape vesentlige forbedrede vilkår for studentene gjennom fornyelsen av bygningsmassen og gjennom et mer samlet campus for flere av helsefagene.

For 2016 søkes det om 35 mill. kroner til riving av det gamle bygget. Samtidig utvikler UiB en visjon og en plan for en helsecampus som omfatter tomten gammelt odontologibygget står på, nytt odontologibygget, Overlege Danielsens Hus og tomten foran Alrek. Her kan UiB samle helsefaglige miljøer og i samarbeid med Helse Bergen og andre aktører utvikle et ledende og samlet miljø for helsefaglig forskning og undervisning.

Oppsummering

Med utgangspunkt i vurderingene over anbefales følgende forslag som tiltak utenfor rammen i budsjettet for 2016:

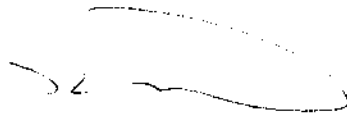
Studieplasser	7 mill. kroner
Rekrutteringsstillinger	20 mill. kroner
Styrking av basisbevilgningen ved JUS	10 mill. kroner
Satsing på MNT- og vitenskapelig utstyr	50 mill. kroner
Utstyrsmidler nytt BUSP	20 mill. kroner
Rehabilitering av Nygård skole (oppstart)	50 mill. kroner
Rehabilitering av realfagsbygget	40 mill. kroner
<u>Riving gamle OD- Bygg</u>	<u>35 mill. kroner</u>
SUM	232 mill. kroner

Med dette fremmes følgende forslag til

vedtak:

Universitetsledelsen får fullmakt til å ferdigstille forslag til budsjettinnspill for 2016 med innspill og prioriteringer som fremkommer i møtet.

21.10.2014 Kjell Bernstrøm/ Steinar Vestad

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a final horizontal stroke.